

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

 О. Б. Жильцов

2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Інформаційна політика в Україні

Спеціальність 8.15010001 «Державне управління»

Інститут суспільства

2014-2015 навчальний рік

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

« ____ » _____ 2014 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ

спеціальність 8.15010001 «Державне управління»
освітньо-кваліфікаційний рівень – магістр

Інститут суспільства

2014-2015 навчальний рік

Робоча програма **Інформаційна політика в Україні** для студентів за напрямом підготовки 1501 «Державне управління», спеціальністю 8.15010001 «Державне управління».

Розробники:

Линьов Костянтин Олександрович, професор кафедри державного управління та управління освітою Інституту суспільства Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат наук з державного управління, доцент.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри державного управління та управління освітою

Протокол від «03» вересня 2014 року № 1

Завідувач кафедри
державного управління та управління освітою

Т. В. Поспелова

© Линьов К.О., 2014 р.

© КУ імені Бориса Грінченка, 2014 р.

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	11
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1	11
ІНФОРМАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНИМИ СИСТЕМАМИ.....	11
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.....	12
БАЗОВА МОДЕЛЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ.....	12
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.....	13
ОСНОВИ ТА КОНЦЕПЦІЇ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ	13
4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	16
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ»	5
5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	7
6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	10
7. САМОСТІЙНА РОБОТА.....	15
8. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ.....	19
9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	22
10. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ	23
11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ	25
12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	28
13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	37
14. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ	40

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3,5	Галузь знань 1801 «Специфічні категорії»	Нормативна
Модулів – 3	Спеціальність: 8.15010001 «Державне управління»	Рік підготовки: 1
Змістових модулів – 3		Семестр: 2
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Аудиторні заняття: 20
Загальна кількість годин – 126		Лекції: 6
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Семінарські заняття: 4 Практичні заняття: 4
		Самостійна робота: 106
		Індивідуальні завдання:
		Модульний контроль: 6 Вид контролю: залік

Примітка.

співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Під інформаційним суспільством розуміли таке суспільство, в якому найважливішими видами економічної та культурної діяльності є створення, розповсюдження та обробка інформації, і воно часто протиставлялося іншим суспільствам, основою економіки яких є промисловість чи сільське господарство. У ст. 19 Декларації прав людини свобода та можливість одержання та передачі інформації є основною потребою та невід'ємним правом кожної людини. Доступ до інформації має величезне значення для всіх сфер нашого життя – для навчання, трудової діяльності, підтримки здоров'я, збереження культури, активної участі у процесах в суспільстві тощо. У документах, прийнятих Всесвітнім самітом з інформаційного суспільства, прослідковується взаємозалежність людських, соціальних, демократичних, культурних та економічних чинників доступності інформації та її використання.

Концепція інформаційного суспільства базується на досягненнях технології. Тоді як суспільства знань передбачають наявність більш широких соціальних, етичних та політичних параметрів. Процес побудови будь-якого суспільства включає різні форми знання та культури, в тому числі й ті, на які впливає науково-технічний прогрес. Не можна допустити, щоб революція у сфері інформаційних технологій та комунікацій призвела б до появи однієї форми суспільства, виходячи з логіки вузькотехнологічного детермінізму.

Глибокою трансформацією охоплені основні сфери життєдіяльності соціуму: взаємодія з природою; суспільні відносини; політична регуляція. Виробництво матеріальних благ, створення культурних цінностей та здійснення влади стає напряду залежними від технологічних можливостей суспільства, основу яких складають інформаційні та комунікаційні технології.

Завдання побудови інформаційного суспільства, зростання ролі інформаційних комунікацій у сучасному світі призвело до потреби займатися інформаційною політикою. Розробка чіткої національної інформаційної політики та законодавства у сфері ІКТ, їх оновлення та вдосконалення, стали не просто прагненням окремої країни, а загальносвітовим процесом.

Робоча навчальна програма з дисципліни «Інформаційна політика в Україні» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено на основі освітньо-професійної програми підготовки магістрів відповідно до навчального плану спеціальності 8.15010001 «Державне управління» денної форми навчання.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Згідно з навчальним планом спеціальності 8.15010001 «Державне управління» загальний обсяг дисципліни складає три з половиною залікових

кредити (126 годин), що об'єднує всі види навчальної діяльності студента: аудиторні заняття, самостійна робота, індивідуальна робота, консультації, контрольні заходи (модульний контроль, підсумковий модульний контроль). Вивчення навчальної дисципліни завершується підсумковим модульним контролем у формі заліку.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма містить три змістові модулі.

Кожний змістовий модуль містить за кожною темою, яка входить до даного модуля, опис повного циклу підготовки з теми за змістом, організаційними формами навчання, видами контролю, а також тими компетенціями й професійними функціями, які розвиваються у процесі вивчення кожної теми і сформованість яких визначає результат навчання. Структура опису кожної теми включає: назву теми; основні поняття теми; зміст лекції; зміст семінарських занять з теми; зміст самостійної роботи з теми; зміст індивідуальної роботи з теми; питання або завдання для модульного контролю; список літератури до теми (основний і додатковий).

Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати магістрант відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритм вивчення навчального матеріалу дисципліни «Інформаційна політика в Україні», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень магістрантів.

Навчальна дисципліна «Інформаційна політика в Україні» є теоретичною і світоглядною основою професійної підготовки магістрантів до майбутньої професійно-педагогічної діяльності.

Мета курсу «Інформаційна політика в Україні»: сприяння формуванню та розвитку здібностей до аналітичної діяльності, орієнтації у сучасних інформаційних процесах суспільного життя в Україні та світі, розуміння відповідальності держави за побудову та неперервний розвиток інформаційного суспільства в умовах окремо взятої країни у відповідності з її особливостями, потребами та можливостями.

Завдання вивчення дисципліни:

- розуміти сутність, загальні риси та відмінність інформаційної політики державних, соціально-економічних інститутів, місцевого самоврядування та інформаційні інтереси особистості, громадських об'єднань;
- володіти навичками порівняльного аналізу інформаційних особливостей політичних систем та політичного процесу в Україні й інших країнах;
- сприяти системному засвоєнню специфіки інформаційної сфери як об'єкта державного управління, який базується на природньому праві людини на інформацію; творчому осмисленню основного змісту інформаційних процесів у сучасному громадянському суспільстві та державі;

- поглибити знання щодо підходів до формування національної інформаційної політики;
- дослідити сутність та специфіку електронного урядування та моделей побудови інформаційної системи «Електронний уряд»;
- сформувати у магістрів науковий світогляд та навички методологічної культури;
- розвивати у магістрів інтелект, творчі якості, здатність до науково-дослідницької та інноваційної діяльності, сприяти використанню отриманих знань у професійній та повсякденній діяльності, розвитку інформаційних компетентностей для орієнтації у складних інформаційних процесах сучасної України та світу.

Місце курсу в професійній підготовці державного службовця. Зміст навчальної дисципліни «Інформаційна політика в Україні» складений з урахуванням того, що студенти протягом навчання в університеті прослухали теоретичні курси з теорії та історії державного управління. Навчальна дисципліна «Інформаційна політика в Україні» є логічним продовженням у професійній підготовці, акцентує увагу на розумінні різних концепцій сутності інформаційної політики, спрямована на розвиток професійно-значущих якостей особистості державного службовця, його здатності до експертно-аналітичної, інноваційної діяльності, до рефлексії.

Магістрант в результаті вивчення навчальної дисципліни «Інформаційна політика в Україні» **повинен:**

- засвоїти основні категорії, поняття та терміни інформаційної політики;
- опанувати систему знань щодо концепцій інформаційної політики в їх історичному розвитку; загальні аспекти сучасної інформаційної політики в Україні та зарубіжних країнах, зокрема, ті моменти, які стосуються побудови інформаційного суспільства;
- розуміти основні етапи розвитку та впровадження електронного уряду в Україні та світі;
- орієнтуватися в існуючих загрозах в інформаційній сфері України;
- аналізувати основні напрями правого регулювання інформаційної сфери зарубіжних країн та України;
- удосконалити уміння й навички самостійної навчальної роботи, збирання, опрацювання й аналізу наукової інформації та методичних джерел;
- на основі самопізнання сформувати власний стиль наукової, професійної діяльності, професійного спілкування; розвивати уміння й навички навчання упродовж життя;

- розширити свій науковий світогляд та підвищити рівень методологічної культури;
- застосовувати набуті знання у практичній діяльності.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Інформація та управління соціальними системами.

Тема 1.1. Інформаційна політика: зміст та основні концептуальні підходи.

Тема 1.2. Політико-правові засади регулювання інформаційних відносин.

Змістовий модуль 2. Базова модель національної інформаційної політики.

Тема 2.1. Інформаційна політика у розвинутих країнах.

Тема 2.2. Особливості розробки та реалізації національної інформаційної політики.

Змістовий модуль 3. Основи та концепції електронного урядування.

Тема 3.1. Електронний уряд: сутність, методи та принципи організації.

Тема 3.2. Управління інформаційними системами.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I ІНФОРМАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНИМИ СИСТЕМАМИ

Основні поняття модуля: інформація; соціальна система; соціальна інформація; інформаційний простір; інформаційна політика; державна інформаційна політика; інформаційні відносини; інформаційна діяльність; інформаційні служби; публічна інформація; державна таємниця; інформатизація.

ТЕМА 1 ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА: ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ

Інформація, її роль та функції у соціальних системах. Поняття інформації та її властивості. Види інформації. Соціальна інформація. Інформаційний обмін у соціальних системах. Поняття, властивості і структура інформаційного простору. Інформаційний простір як об'єкт управління в системі державної інформаційної політики. Технології інформаційного впливу у соціальних системах. Визначення, об'єкт та предмет інформаційної політики. Методологічні основи інформаційної політики. Інформаційна політика в системі наукового знання. Державна інформаційна політика як частина системи державного управління. Чинники, які

впливають на формування державної інформаційної політики.

ТЕМА 2 ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІДНОСИН

Сутність інформаційних відносин. Інформаційна діяльність. Інформаційні служби. Політико-правове середовище діяльності засобів масової інформації. Доступ до публічної інформації. Правові гарантії доступу до інформації. Державна таємниця. Регулювання концентрації засобів масової інформації. Законодавство про дифамацію. Доктрина «суспільного діяча». Декларація про свободу політичної дискусії у засобах масової інформації. Суспільний контроль за державними посадовими особами. Захист приватного життя, приватних інтересів. Правові проблеми регулювання мережі Інтернет. Законодавство України в інформаційній сфері. Проблеми та перспективи правового регулювання інформаційної сфери в Україні. Національна програма інформатизації.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 БАЗОВА МОДЕЛЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Основні поняття модуля: інформаційне суспільство; інформаційна політика; електронна готовність; міжсекторальність; секторальні інтереси; стратегія; інформаційна інфраструктура; інформаційна магістраль; мережа; стратегія; планування; моніторинг.

ТЕМА 3 ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА У РОЗВИНУТИХ КРАЇНАХ

Характеристика країн, які впроваджують інформаційну політику. Підготовка громадян до життя в інформаційному суспільстві. Роль державної політики в інформаційному суспільстві, суспільстві знань. Рамки і тематичні сфери

національної інформаційної політики. Зміст та етапи національної інформаційної політики. Діагностика електронної готовності населення. Міжсекторальність, як основний елемент стратегії розвитку національної інформаційної політики.

Досвід США щодо розвитку національної інформаційної інфраструктури. Досвід Канади щодо побудови інформаційної магістралі. Інформаційна політика Європейського Союзу щодо побудови інформаційного суспільства.

ТЕМА 4

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Етап розробки національної інформаційної політики. Врахування вихідних даних, або чинників, які здійснюють вплив на розробку національної інформаційної політики: політичні та економічні зовнішні фактори; національні умови та внутрішні фактори; секторальні інтереси. Створення експертної групи. Виявлення та запрошення до співучасті у роботі секторальних і багатосторонніх груп та мереж. Діагностика електронної готовності країни. Аналіз потреб країни з точки зору побудови інформаційного суспільства. Планування: визначення мети, стратегії, ресурсів, відповідальних. Етап реалізації. Прийняття нового, або скоригованого законодавства. Конкретизація інформаційної політики. Моніторинг та оцінка результатів. Інформування населення.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

ОСНОВИ ТА КОНЦЕПЦІЇ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ

Основні поняття модуля: електронний уряд; електронне урядування; технології електронного урядування; електронний документообіг; електронний цифровий підпис; електронні державні закупівлі; портал; сайт; інформатизація; інформаційно-аналітичне забезпечення управління; геоінформаційні системи; інформаційна система; інформаційні технології; комп'ютерна грамотність;

інформаційна грамотність.

ТЕМА 5

ЕЛЕКТРОННИЙ УРЯД: СУТНІСТЬ, МЕТОДИ ТА ПРИНЦИПИ ЙОГО ОРГАНІЗАЦІЇ

Електронне урядування: поняття, сутність, актуальність, мотивація запровадження та функціонування. Основні принципи і методи роботи е-урядування. Нормативно-правове та організаційне забезпечення впровадження електронного уряду. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державного управління і місцевого самоврядування в рамках функціонування інформаційної системи «Електронний уряд». Електронна демократія.

Практика впровадження технологій електронного врядування в публічну адміністрацію. Системи електронного документообігу. Електронний цифровий підпис. Електронні державні закупівлі. Портали органів публічної адміністрації: актуалізація, контент, інтерфейс, дизайн. Геоінформаційні системи в електронному урядуванні. Складові електронного уряду: інформаційні системи «Звернення громадян», «Засідання», «Підтримка взаємодії органів державної влади з Верховною Радою», «Картка», «Електронне міністерство», «Діти», «Медична картка» тощо

ТЕМА 6

УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЙНИМИ СИСТЕМАМИ

Інформаційна система: сутність та визначення. Місія інформаційної системи. Принципи формування і впровадження інформаційних систем. Особливості процесу розробки і впровадження управлінських інформаційних систем. Інформаційні технології, основні види та їх використання. Технічна основа і програмні засоби сучасних інформаційних технологій. Комп'ютерна та інформаційна грамотність. Основні види працівників у сфері інформаційних

систем та Інтернет-технологій.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		сем	пр	м.к.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1						
Інформація та управління соціальними системами						
Тема 1.1. Інформаційна політика: зміст та основні концептуальні підходи		1	2			
Тема 1.2. Політико-правові засади регулювання інформаційних відносин		1				
Разом за змістовим модулем 1	36	2	2		2	30
Змістовий модуль 2						
Базова модель національної інформаційної політики						
Тема 2.1. Інформаційна політика у розвинутих країнах		1	2			
Тема 2.2. Особливості розробки та реалізації національної інформаційної політики		1		2		
Разом за змістовим модулем 2	36	2	2	2	2	28
Змістовий модуль 3						
Основи та концепції електронного урядування						
Тема 3.1. Електронний уряд: сутність, методи та принципи організації		1		2		
Тема 3.2. Управління інформаційними системами		1				
Разом за змістовим модулем 3	54	2		2	2	48
Усього годин	126	6	4	4	6	106

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ»

Тиждень	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Назва модуля	Змістовий модуль 1. Інформація та управління соціальними системами			Змістовий модуль 2. Базова модель національної інформаційної політики			Змістовий модуль 3. Основи та концепції електронного урядування			ПМК	
К-сть балів за модуль	20			25			20			35	
Теми лекцій	Інформаційна політика: зміст та основні концептуальні підходи Політико-правові засади регулювання інформаційних відносин			Інформаційна політика у розвинутих країнах Особливості розробки та реалізації національної інформаційної політики				Електронний уряд: сутність, методи та принципи організації Управління інформаційними системами			
Теми семінарських /практичних занять		Інформаційні революції. Виникнення та основні етапи становлення інформаційного суспільства.			Інформаційна політика зарубіжних країн	Модель національної інформаційної політики			Інформаційно-технологічні аспекти впровадження електронного урядування		
Самостійна робота			Практика діяльності неурядових організацій у сфері інформації та комунікації				Стратегія України щодо участі у міжнародній конкуренції в інформаційному секторі світового господарства			Електронна демократія	

Види поточного / підсумкового контролю			МК				МК			МК	Тест ІНДЗ
---	--	--	----	--	--	--	----	--	--	----	-----------

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№	Назва теми	Кількість годин
1.1.	Інформаційні революції. Виникнення та основні етапи становлення інформаційного суспільства.	2
2.1.	Інформаційна політика зарубіжних країн	2

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1.1

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕВОЛЮЦІЇ, ВИНИКНЕННЯ ТА ОСНОВНІ ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

ПЛАН:

1. Причини та наслідки інформаційних революцій.
2. Перші політичні доповіді про інформаційне суспільство. Виникнення самого терміну.
3. Науково-практичне обґрунтування теорії інформаційного суспільства.
4. Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 1.1:

Основна література:

1. Абдеев Р.Ф. Философия информационной цивилизации: Учебное пособие. - М., 1994. - 336с.
2. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования. - М., 1999. - 786с.
3. Буряк В.В. "Глобальное гражданское общество и сетевые революции". / Виктор Буряк. – Симферополь: ДИАЙПИ, 2011. – 152 с.
4. Всеобщая история менеджмента: Учебное пособие / Под общей редакцией проф. И.И.Мазура. – М.: Издательский центр “ЕЛИМА”, 2006. – 784 с.
5. Дубов Д. В., Ожеван О. А., Гнатюк С. Л. Інформаційне суспільство в Україні: глобальні виклики та національні можливості. Аналітична доповідь // Київ: НІСД, 2010.
6. Інформаційна революція // http://uk.wikipedia.org/wiki/інформаційна_революція

7. Костина А.В. Тенденции развития культуры информационного общества: Анализ современных информационных и постиндустриальных концепций // <http://www.umk.virmk.ru/study/U-DISCIPLINA/info-politic/U-POSOBIE/kultura-IO.htm>
8. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура. -М., 2000. Мелюхин И.С. Информационное общество: истоки, проблемы, тенденции развития. - М., 1999. - 208с.
9. Кастельс М., Хіманен П. Інформаційне суспільство та держава добробуту. Фінська модель. Київ, Вид. «Ваклер», 2006. — 232 с.
10. Тоффлер Е. Третья хвиля / Перекладач: Андрій Євса, за редакцією Віктора Шовкуна.— Київ: Видавничий дім «Всесвіт». — 2000. — 480 с.
11. Уэбстер Ф. Теории информационного общества. Пер. с англ. п/р Е. Л. Вартановой. М.: «Аспект пресс», 2004. — 400 с.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2.1

ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

ПЛАН:

1. У чому полягає сутність та специфіка інформаційної політики зарубіжних країн.
2. Порівняйте досвід побудови інформаційного суспільства у США, Канаді, Європейському Союзі.
3. Досвід яких країн щодо вироблення інформаційної політики є найбільш прийнятним дл України?

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 1.2:

1. Ветров К.В. Информационная политика и информационная реальность // <http://emag.iis.ru/arc/infosoc/emag.nsf/BPA/977b43903e763074c3256d5700409d4a>

2. Губерський Л. В. Інформаційна політика України: європейський контекст: монографія / Л. В. Губерський, Є. Є. Камінський, Є. А. Макаренко та ін. — К.: Либідь, 2007. — 360 с.
3. Європейська інформаційна політика. — К.: Наша культура і наука, 2003. — 368 с.
4. Национальная информационная политика: базовая модель. Перевод с английского. — М.: МЦБС, 2010. — 172 с.
5. Почепцов Г.Г., Чукут С.А. Інформаційна політика. Навч. посіб. — К.: Вид-во «Знання», 2008. — 665 с.
6. Федорова Т.С. Национальные модели информационного общества // http://www.ifapcom.ru/files/Monitoring/fedorova_nac_modeli.pdf

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№	Назва теми	Кількість годин
2.2.	Модель національної інформаційної політики	2
3.1.	Інформаційно-технологічні аспекти впровадження електронного урядування	2
3.1.	Надання елементарних та композитних електронних державних послуг	
3.1.	Характеристика Урядового порталу	

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2.2

МОДЕЛЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

ПЛАН:

1. Обговоріть у групі три засадничі цілі національної інформаційної політики.
2. Сформулюйте завдання для розробки національної інформаційної політики в Україні.
3. Користуючись базовою функціональною моделлю інформаційного суспільства, запропонуйте рекомендації побудови національної інформаційної політики в Україні.

Список рекомендованої літератури до практичного заняття 2.1:

1. Национальная информационная политика: базовая модель. Перевод с английского. – М.: МЦБС, 2010. – 172 с.
2. Арістова І.В. Державна інформаційна політика: організаційно-правові аспекти/ За загальною редакцією д-ра юрид. наук, проф. Бандурки О.М.: Монографія. – Харків: Вид-во Ун-ту внутр. Справ, 2000. – 368 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3.1 (1)

ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ

ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ

ПЛАН:

1. Визначте проблеми впровадження і функціонування інформаційної системи «Електронний уряд» в Україні на центральному, регіональному та місцевому рівнях.
2. Сформулюйте нормативно-законодавчі, організаційні, технологічні, технічні, економічні, кадрові завдання щодо ефективного впровадження технологій електронного урядування в Україні на центральному, регіональному та місцевому рівнях.
3. Визначте основні причини цифрової нерівності в Україні, охарактеризуйте ступінь їх важливості, запропонуйте шляхи розв'язання цих проблем.

Список рекомендованої літератури до практичного заняття 3.1:

1. Вершинин М. "Электронное правительство" в XXI веке. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.pr-news.spb.ru/publicat/>.
2. Глобальная инициатива по преодолению информационного неравенства. (ООН) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.e-government.ru/pub/pravo/985430332.html>
3. Данилин А.В. Электронные государственные услуги и административные регламенты: от политической задачи к архитектуре «электронного правительства». – М.: ИНФРА-М, 2004. – 336 с.
4. Електронний уряд: Наук.-практ. довід./Уклад. С.А.Чукот, І.В.Клименко, К.О.Линьов. – К.: Вид-во НАДУ, 2007. – 76 с.
5. Клименко І.В., Линьов К.О. Технології електронного урядування: Навчальний посібник. – Київ: Вид-во ДУС, 2006. – 225 с.
6. Клименко І.В. Соціальні аспекти електронного урядування // Економіка та держава. - 2009. - № 10. - С. 64-66.
7. Клименко І.В. Архітектура електронного урядування: зарубіжний досвід та перспективи для України// Право та державне управління, №2, 2011. – С.104-109 // <http://www.pravoznavec.com.ua/period/chapter/8/77/3020>
8. Клименко І.В. Електронне урядування як інновація державного управління // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 12. – С. 76-79.

9. Почепцов Г.Г., Чукут С.А. Інформаційна політика. Навч. посіб. – К.: Вид-во «Знання», 2008. – 665 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3.1 (2)

НАДАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНИХ ТА КОМПОЗИТНИХ ЕЛЕКТРОННИХ ДЕРЖАВНИХ ПОСЛУГ

ПЛАН:

1. Для довільно обраного органу державного управління скласти перелік елементарних та композитних послуг, які надаються громадянам та бізнесовим структурам.
2. Для зазначених послуг вказати наступні атрибути: мета, формальні правила та послідовність їхнього виконання, виконання операцій у формі спільної роботи та скоординованих дій підрозділів однієї установи або різних установ, відповідальність, законодавче забезпечення та обмеження, ступінь свободи прийняття рішення відповідальної посадової особи; ресурси, які потрібні та використовуються.
3. Визначити, які з запропонованих послуг можуть бути повністю автоматизованими, частково автоматизованими і виконуваними вручну.
4. Зазначити потенціальні переваги та економію від реалізації електронних державних послуг на прикладі обраного органу державного управління..

Список рекомендованої літератури до практичного заняття 3.1 (2):

1. Данилин А.В. Электронные государственные услуги и административные регламенты: от политической задачи к архитектуре «электронного правительства». – М.: ИНФРА-М, 2004. – 336 с.
2. Електронний уряд: Наук.-практ. довід./Уклад. С.А.Чукут, І.В.Клименко, К.О.Линьов. – К.: Вид-во НАДУ, 2007. – 76 с.

3. Клименко І.В., Линьов К.О. Технології електронного урядування: Навчальний посібник. – Київ: Вид-во ДУС, 2006. – 225 с.
4. Клименко І.В. Архітектура електронного врядування: зарубіжний досвід та перспективи для України// Право та державне управління, №2, 2011. – С.104-109 // <http://www.pravoznaves.com.ua/period/chapter/8/77/3020>
5. Клименко І.В. Електронне урядування як інновація державного управління // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 12. – С. 76-79.
6. Почепцов Г.Г., Чукут С.А. Інформаційна політика. Навч.посіб. – К.: Вид-во «Знання», 2008. – 665 с.
7. Портал органа государственной власти // <http://www.microsoft.com/rus/government/portal>
8. Примеры внедрения: использование информационных технологий в процессе государственного управления. Опыт зарубежных стран // <http://www.microsoft.com/rus/government/casestudies/foreign.asp>
9. Примеры внедрения: использование информационных технологий в процессе государственного управления. Опыт стран СНГ // <http://www.microsoft.com/rus/government/casestudies/cis.asp>
10. Реализация проектов электронного правительства: Мировой и отечественный опыт // <http://www.microsoft.com/rus/government/newsletters/issue19>
11. Блажівська Н., Береза Т. Електронний уряд та інформатизація органів державної влади // <http://www.pravo.org.ua/word/50.doc>
12. Интернет-порталы органов государственной власти как ключевая составляющая "электронного правительства" // <http://www.microsoft.com/rus/government/newsletters/issue10.asp>
13. Інформаційні матеріали сайту “Информационное общество” // <http://www.iis.ru/>, <http://www.iis.ru/glossary/>, <http://www.isu.org.ua/>
14. Інформаційні матеріали сайту “Електронна Україна” // <http://www.e-ukraine.org.ua/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3.1 (3)

ХАРАКТЕРИСТИКА УРЯДОВОГО ПОРТАЛУ

ПЛАН:

1. Проаналізуйте Урядовий портал за наявністю наступних позицій: елементи Інтернет-порталу, функціональні завдання, склад

інформаційного забезпечення, можливість переходу на портали інших державних органів, інформаційне наповнення, оновлення інформації, інформаційні послуги.

2. Висловіть власну думку щодо повноти, якості наповнення порталу.

Список рекомендованої літератури до практичного заняття 3.1 (3):

1. Данилин А.В. Электронные государственные услуги и административные регламенты: от политической задачи к архитектуре «электронного правительства». – М.: ИНФРА-М, 2004. – 336 с.
2. Урядовий портал // <http://www.kmu.gov.ua/>
3. Интернет-порталы органов государственной власти как ключевая составляющая "электронного правительства" // <http://www.microsoft.com/rus/government/newsletters/issue10.asp>

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

№	Назва теми	К-сть годин	К-сть балів
1.	Практика діяльності неурядових організацій у сфері інформації та комунікації	30	15
2.	Стратегія України щодо участі у міжнародній конкуренції в інформаційному секторі світового господарства	28	15
3.	Електронна демократія	48	15

САМОСТІЙНА РОБОТА ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ 1.

ТЕМА: «ПРАКТИКА ДІЯЛЬНОСТІ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЇ ТА КОМУНІКАЦІЇ»

1. Участь неурядових організацій у глобальних програмах з інформації і комунікації та спеціальних проектах міжнародних універсальних організацій.
2. Участь неурядового сектору у програмах з інформаційного суспільства.
3. Проаналізуйте ефективність впливу неурядових організацій на усвідомлення інформаційного розвитку світової спільноти.
4. Запропонуйте стратегії ефективності інформаційних програм та політики міжнародних організацій в країнах та регіонах світу.

САМОСТІЙНА РОБОТА ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ 2.

ТЕМА: «СТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ ЩОДО УЧАСТІ У МІЖНАРОДНІЙ КОНКУРЕНЦІЇ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СЕКТОРІ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА»

1. Проаналізуйте інформаційний бізнес та інформаційний ринок України.
2. Проаналізуйте web-сайт МЗС України як чинник мережевої дипломатії.
3. Охарактеризуйте співробітництво МЗС України з зарубіжними та вітчизняними мас-медіа.
4. Проаналізуйте урядову програму створення позитивного іміджу України в міжнародних відносинах.
5. Запропонуйте стратегію державного брендингу України для забезпечення національних інтересів.

САМОСТІЙНА РОБОТА ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ 3.

ТЕМА: «ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ»

1. Сформулюйте сутність Е-демократії.
2. Які засоби використовують для забезпечення доступу до інформації? Проаналізуйте рівень Е-інформування щодо діяльності органів виконавчої влади в Україні.
3. Е-консультування як механізм забезпечення двосторонніх комунікацій між урядом і громадянами.
4. Запропонуйте стратегії розвитку Е-партнерства, як поглибленої взаємодії громадян з державною владою, де відповідальність за прийняття управлінського рішення покладається на обидві сторони.

Зміст самостійної роботи з курсу «Інформаційна політика в Україні» спрямований на поглиблення теоретичних знань та формування наукового світогляду, розвиток методологічної культури відповідно до змісту навчальної дисципліни, самостійного мислення, професійно-значущих і творчих якостей, здатності до інноваційної діяльності, вмінь щодо здобуття, обробки та аналізу наукової інформації та методичних джерел, навчання упродовж життя. Все це має сприяти професійному становленню й професійному розвитку та саморозвитку майбутніх керівників навчальних закладів, підготовці їх до інноваційної професійної діяльності.

Від магістрантів вимагається:

1. Опрацювання наукових джерел з кожної теми за формою, яка обирається самостійно (конспект, тези, план, таблиця, схема, висновки тощо), з визначенням особистого ставлення до змісту роботи (за бажанням).
2. Доповнення списку рекомендованих джерел до кожної теми науковими працями, які студент підібрав самостійно і які відображають напрями його магістерської праці або наукових уподобань.
3. Порівняння викладу (або змісту) матеріалу з певного питання в різних джерелах.
4. Формувати й висловлювати своє міркування щодо питань проблемного характеру відповідно до кожної теми, що сприяє усвідомленню актуальних проблем управлінської діяльності й пошуку засобів їх вирішення, загостренню уваги на суперечностях, які виникають відповідно до конкретних умов та життєвих ситуацій.
5. Виконання завдань на розвиток рефлексивних умінь, аналіз і самооцінку власної професійної діяльності, професійно-значущих рис своєї особистості.

Наприкінці вивчення курсу важливо проаналізувати оцінку магістрантами

якості його засвоєння в цілому та за окремими темами. Доцільно проаналізувати зміни у науковому світогляді кожного студента, у рівні сформованості його методологічної культури.

Зміст самостійної роботи студентів до кожного змістового модуля має наступну структуру:

1. Опрацювання першоджерел.
2. Розкриття змісту основних понять тем змістових модулів.
3. Переведення основної інформації тем в мову таблиць, схем, графіків.
4. Добирання тих нормативно-правових документів як в Україні, так і закордоном, які безпосередньо впливають на формування вітчизняної інформаційної політики.
5. Оформлення реферату.

Максимальна кількість балів за виконання однієї самостійної роботи в одному змістовому модулі – 15 балів.

Карта самостійної роботи студента

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1			
Інформація та управління соціальними системами			
Тема 1.1. Інформаційна політика: зміст та основні концептуальні підходи.	Семінарське заняття, індивідуальне заняття, самостійна робота, модульний контроль	10	II-III
Тема 1.2. Політико-правові засади регулювання інформаційних відносин	Семінарське заняття, індивідуальне заняття, самостійна робота, модульний контроль	20	III-IV
Змістовий модуль 2			
Базова модель національної інформаційної політики			

Тема 2.1. Інформаційна політика у розвинутих країнах	Семінарське заняття, індивідуальне заняття, самостійна робота, модульний контроль	10	V-VI
Тема 2.2. Особливості розробки та реалізації національної інформаційної політики	Семінарське заняття, індивідуальне заняття, самостійна робота, модульний контроль	20	VI-VII
Змістовий модуль 2			
Основи та концепції електронного урядування			
Тема 3.1. Електронний уряд: сутність, методи та принципи організації	Семінарське заняття, індивідуальне заняття, самостійна робота, модульний контроль	10	V-VI
Тема 3.2. Управління інформаційними системами	Семінарське заняття, індивідуальне заняття, самостійна робота, модульний контроль	10	V-VI
<i>Разом: 106 год.</i>	<i>Разом: 65 балів</i>		

8. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності магістранта, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Виконання магістрантом ІНДЗ завершується прилюдним захистом навчального проекту.

ІНДЗ з дисципліни «Інформаційна політика» – це вид науково-дослідної роботи магістранта, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

ІНТЕГРОВАНЕ ЗАВДАННЯ

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ У ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ

ПЛАН:

З метою отримання навичок з аналізу побудови та функціонування інформаційних систем та формування уявлення про потреби державного управління щодо розробки та впровадження інформаційних систем:

1. Проаналізуйте та дослідіть інформаційні системи, які запровадженні у певній установі, опишіть їх можливості, продіагностуйте сильні та слабкі сторони, дайте оцінку ефективності їх роботи.

Форма звітності для завдання

Опис інформаційної системи:

<u>Сильні сторони:</u>	<u>Слабкі сторони:</u>
Пропозиції, думки, ідеї:	

2. Подумайте над відповіддю на запитання:

- ✓ Інформаційні системи є надто важливими, щоб залишати їх «під опікою» фахівців з комп'ютерної техніки. Чи погоджуєтесь Ви з таким твердженням? Чому?
- ✓ Так як комп'ютери стають все більш потужними і дешевими, а Інтернет розповсюджується швидкими темпами, то більшість проблем, пов'язаних з інформаційними системами, з часом будуть не актуальними. Чи згодні Ви з подібним твердженням? Чому?

Список рекомендованої літератури до інтегрованого завдання:

1. Інформатизація управління соціальними системами: Орг.-правові питання теорії і практики: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2003. – 336 с.
2. Лодон Дж., Лодон К. Управление информационными системами. 7-е изд. – СПб.: Питер, 2005. – 912 с.
3. Новак В.О., Макаренко Л.Г., Луцький М.Г. Інформаційне забезпечення менеджменту: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2006. – 462 с.
4. Гиляревский Р.С. Информационный менеджмент: управление информацией, знанием, технологией. — СПб.: Профессия, 2009. — 304 с.
5. Клименко І.В., Линьов К.О., Горбенко І.Д., Онопрієнко В.В. Електронний документообіг у державному управлінні: Навч. посіб. – Х.: Вид-во «ФОРТ», 2009. – 232 с.
6. Костров А. В. Основы информационного менеджмента. 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Финансы и статистика, 2009. — 528 с.
7. Проектування інформаційних систем: Посібник. – К.: Вид. центр «Академія», 2002. – 488 с.

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Інформаційна політика».

Магістрант може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – 25 балів.

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 9.1 і 9.2.

Таблиця 9.1. Критерії оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	3
2.	Складання плану реферату	3
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	7
4.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	6
5.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	3
6.	Підготовка якісної презентації	3
Разом		25 балів

Таблиця 7.2. Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	22 – 25	Відмінно
Достатній	18 – 21	Добре
Середній	12 – 17	Задовільно
Низький	0 - 11	Незадовільно

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

- Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

- Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

10. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Педагогічний контроль за навчально-професійною діяльністю магістрантів здійснюється в таких формах:

а) поточний контроль відбувається за результатами виконання самостійних робіт (опрацювання основної і додаткової літератури, написання рефератів, есе, конспектування першоджерел, ведення термінологічного словника тощо);

б) умовою допуску магістранта до підсумкового модульного контролю є виконання ним трьох завдань для самостійної роботи (реферати) і трьох модульних контрольних робіт і отримання не менше 35 залікових балів протягом періоду вивчення дисципліни. Підсумковий модульний контроль проходить у формі виконання тестів та захисту рефератів, есе. Максимальна кількість балів, які можна отримати на підсумковому модульному контролі – 35.

Протягом навчання студент може отримати до 65 залікових балів. Якщо студент за цей час отримав максимальну кількість балів, йому нараховується бонус - додаткові 10 балів.

Критерії та норми оцінювання знань.

При оцінюванні знань, умінь і навичок студентів враховується:

1) наявність і характер засвоєння знань з навчальної дисципліни «Інформаційна політика» (рівень усвідомлення, міцність запам'ятовування, обсяг, повнота і точність знань, вміння орієнтуватися у матеріалі);

2) якість актуалізації знань з інформаційної політики (логіка мислення, аргументація, послідовність і самостійність викладу, культура професійного мовлення);

3) рівень оволодіння відомими прийомами аналізу фактів та явищ, сформованості умінь і навичок використання засвоєних знань на практиці;

4) прояв творчості і самостійності в навчально-пізнавальній діяльності;

5) якість виконання самостійної навчальної роботи (зовнішнє оформлення,

своєчасність виконання, ретельність тощо).

Особливими вимогами до знань студентів є:

- знання теоретичних і практичних основ інформаційної політики;
- усвідомлення тенденцій і закономірностей розвитку управління як в Україні, так і закордоном;
- уміння показати можливості застосування отриманих теоретичних знань в практичній діяльності;
- оволодіння технологіями професійного саморозвитку.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної та модульної контрольної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрантів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю:* індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- *Методи письмового контролю:* модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.
- *Комп'ютерного контролю:* тестові програми.
- *Методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота									Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3		ІНДЗ	Тест	
С1	МК	С2	Пр1	МК	Пр2	МК	ПМК	ПМК	
5	15	5	5	15	5	15	25	10	100

Норми оцінювання:

Оцінки «відмінно» заслуговує студент, який виявив всебічні, системні й глибокі знання навчального матеріалу і вміння вільно виконувати передбачені програмою завдання, ознайомлений з основною і додатковою науковою літературою.

Зазвичай, оцінка «відмінно» ставиться студентам, які засвоїли взаємозв'язок основних категорій і понять навчальної дисципліни, усвідомлюють значення наукових знань для теорії і практики управління, творчо використовують їх при розв'язанні ситуаційних професійно-педагогічних завдань.

Оцінки «добре» заслуговує студент, який виявив повне знання навчального матеріалу, успішно виконав передбачені програмою завдання, засвоїв рекомендовану основну наукову літературу.

Як правило, оцінка «добре» виставляється студентам, які засвідчили системні знання з навчальної дисципліни і здатні до їх самостійного поповнення та оновлення під час подальшої навчальної роботи і професійної діяльності. Одночасно вони допустили несуттєві неточності, пропуски, помилки, які змогли самостійно виправити.

На оцінку «задовільно» заслуговує студент, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, потрібному для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією, частково справився з виконанням передбачених програмою завдань, ознайомлений із частиною рекомендованої основної наукової літератури.

Зазвичай оцінка «задовільно» виставляється студентам, які допустили суттєві помилки у відповіді на семінарському занятті або при виконанні залікових

завдань, але продемонстрували здатність усунути ці помилки за допомогою викладача.

Оцінка «незадовільно» виставляється студентіві, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не знайомий з основною науковою літературою.

Як правило, «незадовільна» оцінка виставляється студентам, у яких відсутні знання з навчальної дисципліни або їх недостатньо для продовження навчання чи початку професійно-педагогічної діяльності.

Таблиця відповідності шкали оцінювання ECTS з національною системою оцінювання в Україні та Київського університету імені Бориса Грінченка

Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	За національною системою	Оцінка за шкалою університету
A	ВІДМІННО – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	відмінно	90-100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок	добре	82-89
C	ДОБРЕ – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок		75-81
D	ЗАДОВІЛЬНО – посередній рівень знань (умінь) зі значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	задовільно	69-74
E	ДОСТАТНЬО – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)		60-68
Fx	НЕЗАДОВІЛЬНО з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного	незадовільно	35-59

	самостійного доопрацювання		
F	НЕЗАДОВІЛЬНО з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни		1-34

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Викладання дисципліни «Інформаційна політика» забезпечується:

- робочою навчальною програмою;
- навчальними посібниками;
- презентаціями;
- електронною бібліотекою;
- роздатковими завданнями для практичних занять та самостійної роботи;
- збіркою тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засобами підсумкового контролю (комп'ютерні тести, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

Запитання для самоконтролю:

1. Інформація, інформаційне суспільство і право.
2. Загальні відомості про феномен інформації.
3. Роль інформації в житті особи, суспільства, держави.
4. Інформаційне суспільство та стадії його становлення.
5. Хартія Глобального інформаційного суспільства.
6. Державна політика у сфері формування інформаційного суспільства.
7. Інформація в актах законодавства України.
8. Інформаційні процеси, інформаційна сфера.
9. Інформаційні системи і мережі.
10. Правовий режим вільного доступу до інформації.
11. Конституційна основа здійснення права на пошук, отримання і передавання інформації.
12. Право кожного на доступ і отримання інформації про себе.
13. Баланс інтересів особи, суспільства, держави при здійсненні прав на доступ до інформації.
14. Поняття і види інформаційних ресурсів.
15. Користування інформаційними ресурсами.
16. Електронний документ, електронний документообіг, електронний цифровий підпис.
17. Право на пошук і отримання документованої інформації з державних

інформаційних ресурсів.

- 18.Документована інформація у міжнародному інформаційному обміні.
- 19.Інформаційні системи і мережі, інформаційні технології та засоби їх забезпечення.
- 20.Правові проблеми віртуального середовища Інтернет.
- 21.Правове регулювання відносин у сфері створення і використання інформаційних систем, інформаційних мереж, інформаційних технологій і засобів їх забезпечення.
- 22.Правове регулювання відносин у сфері розробки і використання засобів зв'язку і телекомунікацій.
- 23.Державна політика у сфері Інтернет-технологій, у сфері створення і використання інформаційних систем і мереж, інформаційних технологій і засобів їх забезпечення.
- 24.Засоби масової інформації та організація їх діяльності.
- 25.Правові гарантії свободи масової інформації.
- 26.Неприпустимість зловживання свободою масової інформації.
- 27.Неприпустимість ущемлення свободи масової інформації.
- 28.Відносини засобів масової інформації з громадянами, організаціями, органами державної влади.
- 29.Правове регулювання відносин у сфері рекламної діяльності.
- 30.Поняття реклами і вимоги, які висуваються щодо неї.
- 31.Суб'єкти рекламної діяльності, їх права і обов'язки.
- 32.Державний контроль у сфері реклами і відповідальність за неналежну рекламу.
- 33.Міждержавне співробітництво у сфері масової інформації.
- 34.Масова інформація у мережі Інтернет і засоби масової інформації у мережі Інтернет.
- 35.Захист авторських прав під час пошуку і отримання бібліотечної інформації.
- 36.Правове регулювання інформаційних відносин у сфері архівної справи і архівів.
- 37.Поняття інформаційної безпеки, основні завдання і методи її забезпечення.
- 38.Правовий захист від загроз впливу інформації на особу, суспільство, державу.
- 39.Правовий захист інформації, інформаційних систем і інформаційних ресурсів від загроз несанкціонованого і неправомірного впливу сторонніх

осіб.

40. Державна політика у сфері інформаційної безпеки.

41. Доктрина інформаційної безпеки.

Тест для самоконтролю

Виберіть всі правильні відповіді:

1. Основними характеристиками інформаційного суспільства є:
 - домінування власності на знання;
 - знання набувають властивості товару;
 - збільшується роль інформаційного менеджменту;
 - суспільство стає все більш закритим.
2. Об'єктом інформаційної політики є:
 - державне управління інформаційною сферою;
 - стан суспільної свідомості;
 - розширення інформаційних мереж;
 - система засобів масової інформації.
3. Як правило інформацією називають:
 - зміст повідомлення;
 - результат вибору;
 - результат відображення реальності;
 - об'єкт, який неможливо пізнати.
4. При роботі з інформацією завжди присутні наступні складові:
 - канал передачі інформації;
 - джерело інформації;
 - користувач інформації;
 - вимоги керівництва.
5. Найважливішими властивостями інформації є:
 - актуальність;
 - адекватність;
 - візуальність;
 - достовірність.
6. Часовими властивостями інформації є:
 - оперативність;
 - актуальність;
 - графічність;
 - ідентичність.
7. Видами інформації є:
 - масова;
 - філософська;

- ♦ особиста;
 - ♦ числова.
8. Основними видами інформації у державному управлінні є:
- ♦ правова;
 - ♦ унікальна;
 - ♦ соціологічна;
 - ♦ статистична.
9. Інформаційне забезпечення управління виконує наступні функції:
- ♦ внутрішній контроль;
 - ♦ інформування про стан об'єкта управління;
 - ♦ аналіз та прогнозування;
 - ♦ збереження державної таємниці.
10. Функції інформаційного забезпечення державного управління виконують:
- ♦ прес-служби;
 - ♦ редакції газет;
 - ♦ апарат консультантів;
 - ♦ неурядові організації.
11. На інформаційне забезпечення державного управління впливають наступні фактори:
- ♦ геополітичні процеси;
 - ♦ інформатизація управління;
 - ♦ еміграція населення;
 - ♦ демократизація.
12. Поле правового регулювання інформаційного забезпечення державного управління є:
- ♦ встановлення єдиного інформаційного простору;
 - ♦ створення умов для дублювання документів;
 - ♦ забезпечення інформаційного обміну;
 - ♦ посилення зв'язків держави з громадянами.
13. При реалізації політики використання ІТ в управлінні необхідно виконувати наступні умови:
- ♦ розробити функціональні обов'язки програмістів;
 - ♦ врегулювати статус службової інформації;
 - ♦ навчати державних службовців роботі з ІКТ;
 - ♦ уніфікувати порядок обміну інформацією.
14. Основними завданнями ІС «Електронний уряд» є:
- ♦ збір інформації;
 - ♦ розвиток електронного ринку товарів;
 - ♦ надання інформаційних послуг;
 - ♦ розробка математичних моделей.
15. У результаті впровадження ІС «Електронний уряд» очікується:
- ♦ прозорість виконання рішень;
 - ♦ зниження накладних витрат;
 - ♦ зростання довіри до діяльності Уряду;

- забезпечення взаємодії громадян з бізнесом.
16. Принципами створення та функціонування ІС «Електронний уряд» є:
- закритості;
 - системності;
 - сумісності;
 - стандартизації.
17. З метою дотримання принципу надійності при функціонуванні ІС «Електронний уряд»:
- здійснюють дублювання інформації;
 - застосовують джерела безперебійного живлення;
 - проводять роботи по усуненню пошкоджень;
 - визначають пріоритети у класифікації ІКТ.
18. З метою дотримання принципу безпеки даних при функціонуванні ІС «Електронний уряд»:
- захищають інформаційні ресурси в процесі зберігання даних;
 - виключають можливість несанкціонованого доступу до даних;
 - реєструють всі операції в системі;
 - створюють жорсткі вимоги до термінів обробки даних.
19. Впровадження ІС «Електронний уряд» передбачає виконання наступних організаційних завдань:
- розробка стандартизованої технології обробки даних;
 - забезпечення сумісності державних інформаційних ресурсів;
 - ліквідація обмеженості часу на роботу з даними;
 - прагнення знайти кращий варіант дій.
20. При впровадженні ІС «Електронний уряд» необхідною є державна підтримка:
- у розвитку національного ринку високих інформаційних технологій;
 - у розробці нанотехнологій;
 - у проведенні сертифікації розроблених систем;
 - у введенні ембарго на поставку закордонного обладнання.
21. До технологічних завдань впровадження ІС «Електронний уряд» слід віднести:
- створення телекомунікаційних мереж;
 - максимальне використання існуючого технічного та програмного забезпечення;
 - створення метабази інформаційних ресурсів;
 - проведення уніфікації управлінської діяльності.
22. Державна послуга надається:
- закордонним посольствам;
 - громадянам;
 - бізнесу;
 - державним організаціям.
23. Під процесом (регламентом) розуміється сукупність дій, яка характеризується наступними атрибутами:
- наявність специфічної мети;
 - відповідальність;

- законодавче забезпечення;
- синтетичність.

24. Державні послуги класифікують наступним чином:

- виконувані вручну;
- повністю автоматизовані;
- частково автоматизовані;
- не автоматизовані.

25. Характеристиками державних послуг є:

- орієнтація на споживача;
- прозорість;
- принцип «єдиного вікна»;
- декомпозиція.

26. Потенціальними перевагами та економією від реалізації електронних державних послуг є:

- економія часу на обробку інформації;
- виключення дублювання робіт;
- прискорення надання адміністративних послуг;
- зменшення надходжень до державного бюджету.

27. Базовими електронними послугами в країнах ЄС для громадян є:

- реєстрація автомобіля;
- інформування поліції;
- інформування про зміну місця проживання;
- митне декларування.

28. Базовими електронними послугами в країнах ЄС для бізнесу є:

- реєстрація нової компанії;
- соціальні відрахування на службовців;
- подання статистичних даних;
- пошук роботи через служби зайнятості.

29. Перешкодами на шляху впровадження електронних державних послуг є:

- недостатній рівень заробітної плати держслужбовців;
- висока ціна реалізації транзакцій цих послуг і регламентів;
- відсутність достатньої і необхідної правової бази;
- зменшення надходжень до державного бюджету.

30. Об'єднання ресурсів органів державного управління в портал створює переваги:

- забезпечує прозору взаємодію;
- забезпечує оптимізацію внутрішньої взаємодії;
- запроваджує концепцію «єдиного вікна»;
- активізує міждержавні стосунки.

31. При впровадженні електронного державного управління досягаються наступні цілі:

- сприяння соціальному розвитку держави;
- зміцнення співробітництва суспільства і держави;
- зростання рівня демократизації;

- зменшення законодавчих ініціатив.

Виберіть одну правильну відповідь:

32. Ключовими процедурами у розробці ІС є:
- аналіз системи;
 - синтез системи;
 - системна композиція;
 - апробація досвіду.
33. Для реалізації впровадження ІС потрібні:
- зміни структури організації;
 - незначні фінансові витрати;
 - використання звичайних офісних технологій.
34. Основними підходами до проектування ІС є:
- комбінований;
 - процесний;
 - синтетичний.
35. Причинами неуспіху ІС є:
- нечіткі цілі та завдання;
 - відсутність обмежень у прогнозах;
 - порушення законодавства.
36. Впровадження інформаційної технології обробки даних:
- звільняє персонал від рутинних операцій;
 - знижує продуктивність праці;
 - збільшує відповідальність керівника.
37. Технічною основою інформаційних технологій є:
- технологічні цикли;
 - засоби комп'ютерної техніки;
 - прикладні програмні засоби.
38. Програмні засоби інформаційних технологій поділяються на:
- прикладні;
 - особливі;
 - організаційні.
39. Факторами, які визначають перевагу мережного використання комп'ютерів, є:
- помірно структуровані проблеми;
 - усунення дублювання інформації;
 - низька надійність.
40. Інформаційна грамотність – це загальне уявлення про:
- справедливість;
 - інформаційні системи;
 - результативність.

41. Інформаційна компетентність включає в себе наступні компоненти:

- процесуально-діяльнісна компонента;
- виконавська компонента;
- експертна компонента.

Так чи ні:

42. В інформаційному суспільстві головними продуктами виробництва є інформація та знання:

- так;
- ні.

43. Інформація та знання набувають властивості товару і здатність приносити надлишкову додаткову вартість:

- так;
- ні.

44. Інформаційне суспільство – це тип відкритого суспільства, яке характеризується закритістю інформації для пересічного громадянина:

- так;
- ні.

45. Інформація не відображає фактів суспільного буття:

- так;
- ні.

46. Сучасна людина потрапляє у сильну психологічну залежність від інформації:

- так;
- ні.

47. Важливими складовими використання інформаційних технологій в управлінні є загальна культура та інтелект державного службовця:

- так;
- ні.

48. Метою створення ІС «Електронний уряд» є підвищення ефективності діяльності органів державної влади всіх рівнів:

- так;
- ні.

49. ІС «Електронний уряд» є системою надання інформаційних послуг громадянам:

- так;
- ні.

50. Елементарними державними послугами називаються ті, на підготовку яких виділяється 10 хвилин:

- так;
- ні.

51. Композитна державна послуга складається з декількох елементарних послуг:

- так;
- ні.

52. Під державним порталом розуміється єдина точка доступу до надання державних послуг:

- так;
- ні.

53. Реалізація електронних державних послуг призводить до економії часу на обробку інформації:

- так;
- ні.

54. Реалізація електронних державних послуг виключає дублювання робіт:

- так;
- ні.

55. Первинним завданням впровадження електронного урядування є побудова урядового порталу:

- так;
- ні.

56. Урядовий портал забезпечує взаємодію державної установи з громадянами:

- так;
- ні.

57. Інтернет є гнучкою платформою для створення потоків інформації:

- так;
- ні.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Аналітика. Експертиза. Прогнозування. – К.: Наша культура і наука, 2003. – 614 с.
2. Арістова І.В. Державна інформаційна політика: організаційно-правові аспекти/ За загальною редакцією д-ра юрид. наук, проф. Бандурки О.М.: Монографія. – Харків: Вид-во Ун-ту внутр. Справ, 2000. – 368 с.
3. Данилин А.В. Электронные государственные услуги и административные регламенты: от политической задачи к архитектуре «электронного правительства». – М.: ИНФРА-М, 2004. – 336 с.
4. Європейська інформаційна політика. – К.: Наша культура і наука, 2003. – 368 с.
5. Зернецька О.В. Глобальний розвиток систем масової комунікації та міжнародні відносини. – К.: Освіта, 1999. – 316 с.
6. Информационная политика: Учебник/Под общ. ред. В.Д.Попова. – М.: Изд-во РАГС, 2003. – 463 с.
7. Інформатизація управління соціальними системами: Орг.-правові питання теорії і практики: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2003. – 336 с.
8. Міжнародні інформаційні відносини. – К.: Наша культура і наука, 2002. – 475 с.
9. Национальная информационная политика: базовая модель. Перевод с английского. – М.: МЦБС, 2010. – 172 с.
10. Почепцов Г.Г., Чукут С.А. Інформаційна політика. Навч. посіб. – К.: Вид-во «Знання», 2008. – 665 с.
11. Уэбстер Ф. Теории информационного общества. Пер. с англ. п/р Е. Л. Вартановой. М.: «Аспект пресс», 2004. — 400 с.

Допоміжна:

1. Абдеев Р.Ф. Философия информационной цивилизации: Учебное пособие. -М., 1994. - 336с.
2. Агармизян И. Мировой опыт реализации концепции электронного правительства // <http://www.microsoft.com/rus/docs/government/analytics/e-government.doc>
3. Арістова І.В. Державна інформаційна політика: організаційно-правові

аспекти/ За загальною редакцією д-ра юрид. наук, проф. Бандурки О.М.: Монографія. – Харків: Вид-во Ун-ту внутр. справ, 2000. – 368 с.

4. Ахламов А. Г., Вакула А. Ю., Пігарев Ю. Б. Інформаційні системи в державному управлінні: Конспект лекцій. – Одеса: Одеський філіал УАДУ при Президентові України, 2001.

5. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования. - М., 1999. - 786с.

6. Буряк В.В. Глобальное гражданское общество и сетевые революции. / Виктор Буряк. – Симферополь: ДИАЙПИ, 2011. – 152 с.

7. Гиляревский Р.С. Информационный менеджмент: управление информацией, знанием, технологией. — СПб.: Профессия, 2009. — 304 с.

8. Губерський Л. В. Інформаційна політика України: європейський контекст: монографія / Л. В. Губерський, Є. Є. Камінський, Є. А. Макаренко та ін. — К.: Либідь, 2007. — 360 с.

9. Дубов Д. В., Ожеван О. А., Гнатюк С. Л. Інформаційне суспільство в Україні: глобальні виклики та національні можливості. Аналітична доповідь // Київ: НІСД, 2010.

10.Електронний уряд: Наук.-практ. довід./Уклад. С.А.Чукот, І.В.Клименко, К.О.Линьов. – К.: Вид-во НАДУ, 2007. – 76 с.

11.Інформатизація управління соціальними системами: Орг.-правові питання теорії і практики: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2003. – 336 с.

12.Інформаційне суспільство, політика, право в діяльності ЮНЕСКО. – К.: Наша культура і наука, 2002. – 384 с.

13.Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура. -М., 2000.

14.Кастельс М., Хіманен П. Інформаційне суспільство та держава добробуту. Фінська модель. Київ, Вид. «Ваклер», 2006. — 232 с.

15.Клименко І.В. Архітектура електронного врядування: зарубіжний досвід та перспективи для України// Право та державне управління, №2, 2011. – С.104-109 // <http://www.pravoznavec.com.ua/period/chapter/8/77/3020>

16.Клименко І.В. Електронне урядування як інновація державного управління // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 12. – С. 76-79.

17.Клименко І.В. Основні підходи до визначення понять "електронний уряд" та "електронне урядування" // Економіка та держава. - 2009. - № 6. - С. 93-96.

18.Клименко І.В. Системна криза та електронне врядування//http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_du/2011_4/files/DU411_06.

pdf

- 19.Клименко І.В. Складові ефективності електронного врядування // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – №15. – С. 92-94.
- 20.Клименко І.В. Соціальні аспекти електронного врядування // Економіка та держава. - 2009. - № 10. - С. 64-66.
- 21.Клименко І.В., Линьов К.О. Технології електронного урядування: Навчальний посібник. – Київ: Вид-во ДУС, 2006. – 225 с.
- 22.Клименко І.В., Линьов К.О., Горбенко І.Д., Онопрієнко В.В. Електронний документообіг у державному управлінні: Навч. посіб. – Х.: Вид-во «ФОРТ», 2009. – 232 с.
- 23.Костина А.В. Тенденции развития культуры информационного общества: Анализ современных информационных и постиндустриальных концепций // <http://www.umk.virmk.ru/study/U-DISCIPLINA/info-politic/U-POSOBIE/kultura-IO.htm>
- 24.Костров А. В. Основы информационного менеджмента. 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Финансы и статистика, 2009. — 528 с.
- 25.Лодон Дж., Лодон К. Управление информационными системами. 7-е изд. – СПб.: Питер, 2005. – 912 с.
- 26.Мартынов Л.М. Инфоком-менеджмент: Уч. пособ. – М.: Университетская книга, Логос, 2007. – 400 с.
- 27.Мелюхин И.С. Информационное общество: истоки, проблемы, тенденции развития. - М., 1999. - 208с.
- 28.Новак В.О., Макаренко Л.Г., Луцький М.Г. Інформаційне забезпечення менеджменту: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2006. – 462 с.
- 29.Проектування інформаційних систем: Посібник. – К.: Вид. центр «Академія», 2002. – 488 с.
- 30.Гоффлер Е. Третя хвиля / Перекладач: Андрій Євса, за редакцією Віктора Шовкуна.— Київ: Видавничий дім «Всесвіт». — 2000. — 480 с.
- 31.Федорова Т.С. Национальные модели информационного общества // http://www.ifarcom.ru/files/Monitoring/fedorova_nac_modeli.pdf
- 32.Флюр О.М. Інтеграція України у світовий інформаційний простір. – К.: ІМВ, 2004. – 200 с.
- 33.Хемпсон Кіт. Правительство Великобритании. Координация связей с общественностью // <http://www.polit.spb.ru/art.php3>

14. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Блажівська Н., Береза Т. Електронний уряд та інформатизація органів державної влади // <http://www.pravo.org.ua/word/50.doc>
2. Вершинин М. "Электронное правительство" в XXI веке. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.pr-news.spb.ru/publicat/>.
3. Ветров К.В. Информационная политика и информационная реальность // <http://emag.iis.ru/arc/infosoc/emag.nsf/BPA/977b43903e763074c3256d5700409d4a>
4. Глобальная инициатива по преодолению информационного неравенства. (ООН) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.e-government.ru/pub/pravo/985430332.html>
5. Закон України "Про електронний цифровий підпис". (<http://www.e-ukraine.org.ua/index.php?mod=pidpis>)
6. Закон України "Про електронні документи та електронний документообіг". (http://www.e-ukraine.org.ua/index.php?mod=doc_obig)
7. Закон України "Про захист інформації в автоматизованих системах". (<http://www.e-ukraine.org.ua/index.php?mod=2>)
8. Закон України "Про телекомунікації". (http://www.e-ukraine.org.ua/index.php?mod=law_telecom)
9. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 11.07.2001, № 2627-III // www.rada.gov.ua
10. Закон України «Про затвердження завдань Національної програми інформатизації» // Відомості Верховної Ради України. – 1998. - № 27-28. – Ст. 183.
11. Закон України «Про захист інформації в автоматизованих системах» від 5.04.94 № 80/94 ВР // www.rada.gov.ua
12. Закон України «Про інформацію» // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 48. – Ст. 650.
13. Закон України «Про Концепцію Національну програму інформатизації» // Відомості Верховної Ради України. – 1998. - № 27-28. – Ст. 182.
14. Закон України «Про Національну програму інформатизації» // Відомості Верховної Ради України. – 1998. - № 27-28. – Ст. 181.
15. Интернет-порталы органов государственной власти как ключевая составляющая "электронного правительства" // <http://www.microsoft.com/rus/government/newsletters/issue10.asp>
16. Інформаційні матеріали сайту “Електронна Україна” // <http://www.e-ukraine.org.ua/>

17. Інформаційні матеріали сайту “Информационное общество” // <http://www.iis.ru/>, <http://www.iis.ru/glossary/>, <http://www.isu.org.ua/>

18. Портал органа государственной власти // <http://www.microsoft.com/rus/government/portal>

19. Постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2003 №208 “Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи “Електронний уряд”. (<http://www.e-ukraine.info/ukr/postanova.php>)

20. Примеры внедрения: использование информационных технологий в процессе государственного управления. Опыт стран СНГ // <http://www.microsoft.com/rus/government/casestudies/cis.asp>

21. Проект Закону України "Про загальнодержавну програму "Електронна Україна". (<http://www.stc.gov.ua/data-storage/660/doc660.doc>)

22. Реализация проектов электронного правительства: Мировой и отечественный опыт // <http://www.microsoft.com/rus/government/newsletters/issue19>

23. Указ Президента України «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні» від 31.07.00 // Урядовий кур'єр. – 2000. - № 143. – С.9.

24. Урядовий портал // <http://www.kmu.gov.ua/>

25. Міністерство закордонних справ України // <http://www.mfa.gov.ua/>